

Водночас статтею 13 КУпАП встановлено, що у разі вчинення окремих адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121-127, частинами першою, другою і третьою ст. 130, ст. 139, частиною другою ст. 156, ст.ст. 173, 174, 185, 190-195 КУпАП, неповнолітні віком від 16-ти до 18-ти років несуть адміністративну відповідальність на загальних підставах. Проте і в цих випадках орган адміністративної юрисдикції, який розглядає і вирішує справу по суті, з урахуванням характеру вчиненого правопорушення і особи порушника може замість адміністративних стягнень застосувати до неповнолітнього заходи впливу, передбачені ст. 24-1 КУпАП (за винятком вчинення такого правопорушення, як злісна непокора законній вимозі або розпорядженню працівника міліції (ст. 185 КУпАП). Зараз назріла необхідність переглянути доцільність окремих із названих положень частини другої статті 13 КУпАП.

Між тим, існують окремі особливості несення адміністративної відповідальності неповнолітніми і на загальних підставах. Зокрема, до них відповідно до ст. 32 КУпАП не може застосовуватися адміністративний арешт. Проблематичним є застосування до них і таких адміністративних стягнень, як позбавлення спеціального права (яке їм до 18-ти років, як правило, не надається), громадських робіт і виправних робіт. Інші адміністративні стягнення застосовуються до неповнолітніх з урахуванням положень, встановлених главою 4 КУпАП. Слід пом'ятати, що справи про будь-які адміністративні правопорушення з боку неповнолітніх розглядаються лише судами (суддями) незалежно від підвідомчості.

Сам факт вчинення проступку неповнолітнім визнається обставиною, що пом'якшує відповідальність. Пояснюється це тим, що неповнолітні загалом не мають стійкої психіки, достатнього життєвого досвіду, навичок правочинної поведінки, не завжди усвідомлюють шкоду від заподіяного, легко піддаються впливу інших осіб, особливо старших за віком, що часто стають організаторами або підбурювачами правопорушень, ураховується також, що неповнолітні легко піддаються виховному впливу і можуть виправитись без застосування до них заходів адміністративного стягнення.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10.

УДК 342.925 (043.2)

Гордєєв В.В.,
к.ю.н., доцент,
юридичний факультет,
Чернівецький національний університет
ім. Ю. Федьковича, м. Чернівці

УХВАЛА СУДДІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ ЯК ЮРИДИЧНИЙ ФАКТ

Встановлені судом (суддею) процесуальні юридичні факти, в тому числі й ті, що виникають у ході судового розгляду (процесуальні дії його учасників), фіксуються в різних джерелах – процесуальних документах [1, с. 153]. Загальні правила фіксації, встановлені для процесуальних документів, характерні і для конкретного процесуального юридичного факту – у даному випадку для ухвали судді адміністративного суду [2, с. 19]. Фіксація процесуальних юридичних фактів у тому числі в ухвалі судді адміністративного суду здійснюється протягом розвитку процесу, характеризується особливостями у кожній його стадії. Зміст процесуальних актів акумулює у собі результати правозастосовної та іншої правореалізаційної діяльності учасників справи, включаючи і встановлені процесуальні юридичні факти. Більшість процесуальних актів з цієї точки зору є юридичними фактами і в той же час містять у собі раніше встановлені факти. Так, ухвала судді адміністративного суду сама по собі є юридичним фактом адміністративного процесуального та матеріального права. Одночасно у ній фіксуються встановлені в ході судового розгляду фактичні обставини справи і найважливіші процесуальні дії учасників справи. Статтею 3 КАС України закріплено існування таких актів-документів як постанова, ухвала тощо. Так, ухвала – письмове або усне рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, яким вирішуються питання, пов'язані з процедурою розгляду адміністративної справи та інші процесуальні питання. Ухвалами судів апеляційної та касаційної інстанцій також вирішуються вимоги апеляційної чи касаційної скарги. Для виникнення передбачених процесуальним правом

наслідків, процесуальна дія має не тільки реально мати місце, але й відповідати тим вимогам, які встановлені нормою процесуального права стосовно правової моделі цієї дії. Такі вимоги встановлені для багатьох процесуальних документів, серед яких ухвала. Процесуальний факт являє собою не тільки реальну дію учасника судового процесу, але дію, що відповідає встановленим у нормі процесуального права вимогам, умовам, ознакам і у силу цього підпадає під дію цієї норми. Відсутність будь-якого елемента процесуального факту призводить до інших процедурних наслідків [3, 163]. Процесуальному юридичному факту притаманні такі ознаки: юридичний факт зафіксований у відповідному процесуальному документі – в даному випадку ухвалі суду, в належній формі, з дотриманням правил фіксації і належним суб'єктом. Судове рішення, яким суд вирішує спір по суті, викладається у формі постанови. Судове рішення, яким суд зупиняє чи закриває провадження у справі, залишає позовну заяву без розгляду або приймає рішення щодо інших процесуальних дій, клопотань, викладається у формі ухвали. Імперативна природа таких рішень визначена у ст. 129 Конституції України та у ст. 14 КАС України "Обов'язковість судових рішень".

Відповідно до цих норм, судові рішення, яким закінчується розгляд справи в адміністративному суді: ухвалюється іменем України; постанови та ухвали суду в адміністративних справах, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання на всій території України; невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Ухвали суду першої інстанції – одне з основних джерел фіксації процесуальних юридичних фактів.

Відповідно до ст.160 КАС України, окремим документом викладаються ухвали з питань: залишення позовної заяви без руху; повернення позовної заяви; відкриття провадження в адміністративній справі; об'єднання та роз'єднання справ; забезпечення доказів; визначення розміру судових витрат; продовження та поновлення процесуальних строків; передачі адміністративної справи до іншого адміністративного суду; забезпечення адміністративного позову; призначення експертизи; виправлення описок і очевидних арифметичних помилок; відмови в ухваленні додаткового судового рішення; роз'яснення постанови; зупинення провадження у справі; закриття провадження у справі; залишення позовної заяви без розгляду. Окремим документом можуть викладатися також ухвали з інших питань, які вирішуються під час судового розгляду. Ухвали, які під час судового засідання викладаються окремим докумен-

том, постановляються в нарадчій кімнаті та підписуються складом суду, який розглядає справу. Ухвали, постановлені без виходу до нарадчої кімнати, заносяться секретарем судового засідання у журнал судового засідання.

Відповідно до ч.1 ст. 165 КАС України, ухвала, що викладається окремим документом, складається з: 1) вступної частини із зазначенням: дати і місця її постановлення; найменування адміністративного суду, прізвища та ініціалів судді (суддів); імен (найменувань) сторін та інших осіб, які беруть участь у справі; 2) описової частини із зазначенням суті клопотання та імені (найменування) особи, що його заявила, чи іншого питання, що вирішується ухвалою; 3) мотивувальної частини із зазначенням мотивів, з яких суд дійшов до висновків, і закону, яким керувався суд, постановляючи ухвалу; 4) резолютивної частини із зазначенням: висновків суду; строку і порядку набрання ухвалою законної сили та її оскарження.

Отже, ухвала – це юридичний факт, спрямований на виникнення, зміну та припинення прав і обов'язків учасників правовідносин. Ухвала одночасно є юридичним фактом і документом, в якому містяться встановлені юридичні факти. Загальні правила фіксації процесуальних юридичних фактів у адміністративному судочинстві в ухвалі співпадають із правилами їх фіксації у інших актах-документах адміністративного судочинства України. Фіксація процесуальних юридичних фактів здійснюється протягом розвитку процесу, в основному, за послідовністю їх вчинення або встановлення, характеризується особливостями у кожній стадії.

Література

1. Ярков В. В. Юридические факты в механизме реализации норм гражданского процессуального права : дис. на соиск. учен. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.03 "Гражданское право; семейное право; гражданский процесс; международное частное право" / Ярков Владимир Владимирович. – Екатеринбург, 1992. – 523 с.

2. Гордеев В. В. Судові рішення адміністративного суду як юридичний факт / В. В. Гордеев // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. – № 3. – С. 18-25.

3. Рожкова М. А. Юридические факты гражданского и процессуального права: соглашения о защите прав и процессуальные соглашения / Рожкова М. А. – М. : Статут, 2009. – 332 с.